

Filozofsko-teološki institut D. I.
Jordanovac 110, utorkom 8:15
i četvrtkom u 8:15, dvorana Kolenbach

Kozmos i anthropos

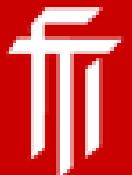
**Stvaranje svijeta i čovjeka
na početku Biblije**

Dodite, poklonimo se (Ps 95)

A musical score for a hymn. The key signature is common C. The time signature is 4/4. The melody consists of quarter notes and eighth notes. The chords indicated above the staff are C, Am, F, G, Am, F, G, and C. The lyrics are written below the notes, corresponding to the chords: "Do - di - te po - klo-ni-mo se Bo - gu," followed by a repeat sign and "on je naš Kralj".

C Am F G Am F G C

Do - di - te po - klo-ni-mo se Bo - gu,
on je naš Kralj

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, utorkom 8:15
i četvrtkom u 8:15, dvorana Kolenbach

Petoknjižje i Povijesne knjige

Niko Bilić, SJ

amdg.ffrz.hr

→ Nastava: FTI

→ Petoknjižje i Povijesne knjige

Literatura, Audio udžbenik

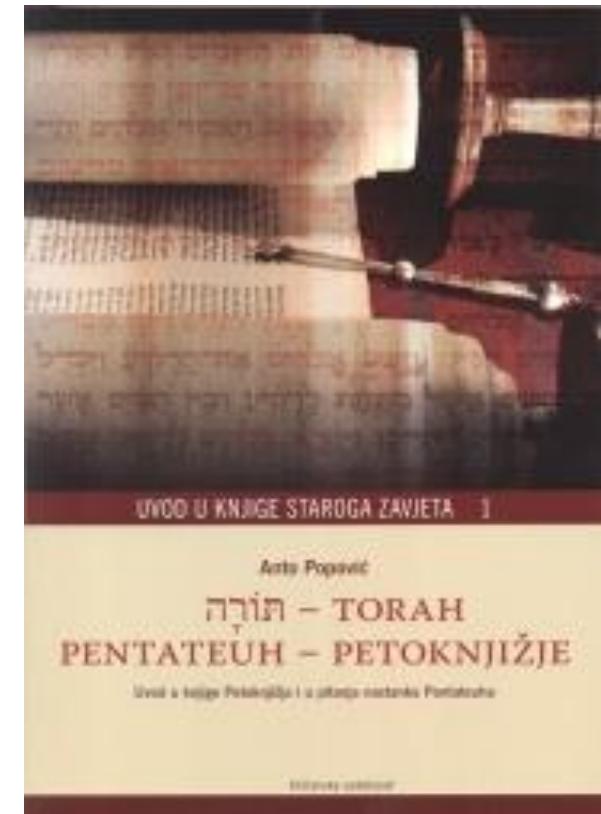
Nastava

- Nabaviti SZ
- amdg.ffrz.hr
- Anto Popović, *Uvod...*
  - *Komentar* o jednoj knjizi po vlastitom izboru
  - Knjiga ili članak o jednom liku ili temi
- *Odabratи knjigu*
  - 1. iz Petoknjižja bilo koja;
  - 2. iz Povijesnih: Jš ili Suci ili Sam ili Kr ili Ljet
- 3. Lik ili tema u Petoknjižju i Povijesnim k.
  - Za *djecu*, za *odrasle* (studente), za *simpozij*

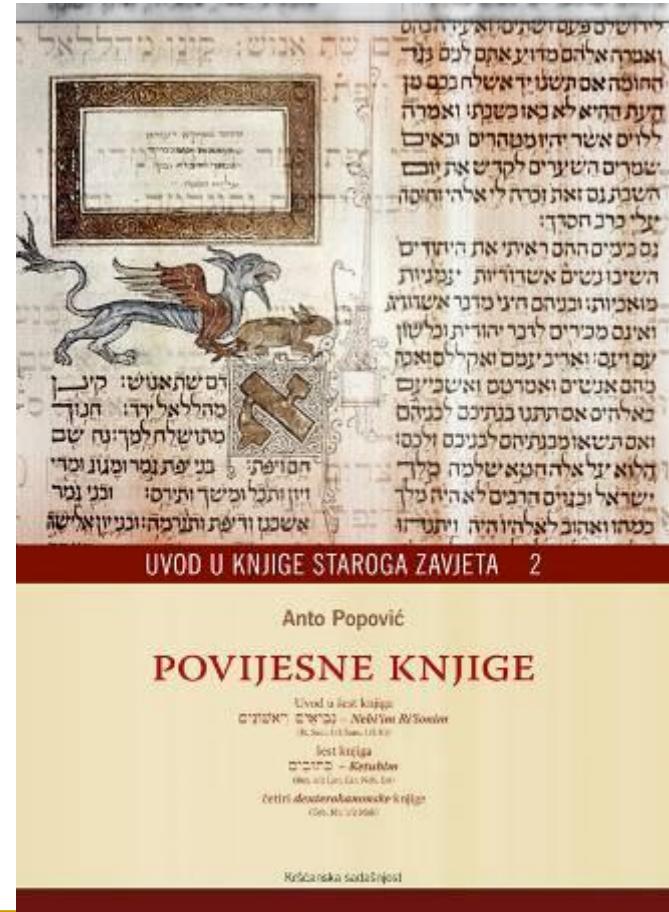
Udžbenik (1)

- Torah – Pentateuh – Petoknjižje
  - Uvod u knjige Petoknjižja i u pitanja nastanka Pentateuha
- Anto Popović
- *Kršćanska sadašnjost*
- Biblioteka: Biblica
- Godina izdanja: 2012.
- ISBN: 978-953-11-0729-7

Udžbenik (2)

- Povijesne knjige
  - Uvod u knjige Staroga zavjeta 2
- Anto Popović
- Kršćanska sadašnjost
- Biblioteka: Biblica
- Godina izdanja: 2015.
- ISBN: 978-953-11-0819-5

Kozmos i anthropos

Stvaranje svijeta i čovjeka u Post 1s

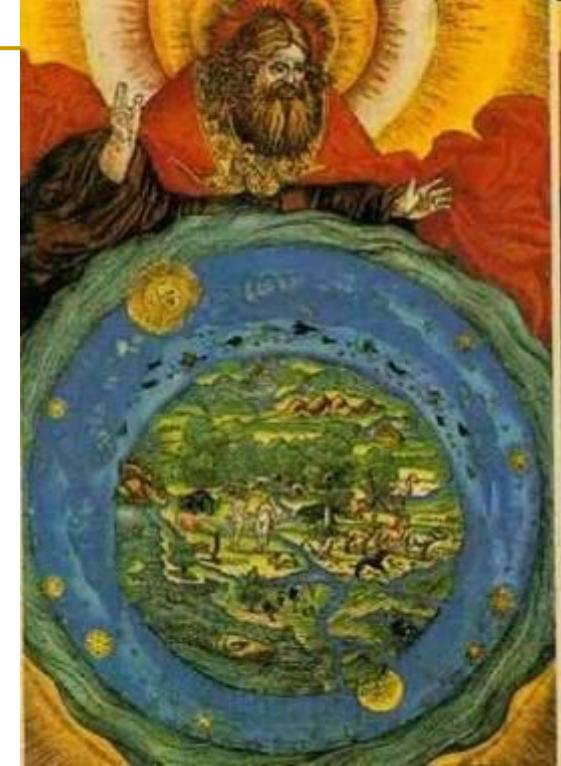
**Post 1,1-2,4a
makrokozmos**

**Post 2,4b-25
mikrokozmos**

Podrijetlo svijeta

Lucas Cranach,
Stvaranje 1534

- “neka bude” → “i bi” (Post 1,3.6.14):
- svjetlo (3), nebeski svod (6), svjetlila (14s)
  - 6x “i reče Bog” → “i bi tako”
- Bog stvara: בָּרָא *bārā'* – Božje djelovanje
Post 1,1; 2,4; 1,21; 1,27; 2,3
  - nebo i zemlja (1,1; 2,4)
  - morske životinje i ptice (1,21)
  - čovjek (3x 1,27);
  - “sve” (2,3)
- Bog daje ime: Post 1,5.8.10; 5,2
  - dan i noć (1); nebesa (5); kopno i more (10) čovjek (5,2)
- Bog blagoslovilja: 1,22.28; 2,3
  - Ribe (22); čovjek (28); sedmi dan (2,3)

- sedmi dan:
  - Božji odmor (*šābat* – stati), sve dovršeno (2,2)
  - blagoslovljjen (3)
  - posvećen (3)

Stvorenje s povjerenjem

- **שׁבַע šb'** – “prisegnuti” *nišba'*
- – “sedam” *šib 'â*
- **Dani:** Post 1,2-5.6-8.9-13.14-19.
20-23.24-31; 2,1-4
  - Refleksija i procjena:
- “**i vidje**” – “**dobro jeטוֹב tōb u
  - Post 1,**4.10.12.18.21.25.31** – Na što se odnosi?
  - Svjetlost; kopno i more; zelenilo i drveće; sunce, mjesec i zvijezde; ribe i ptice; kopnene životinje**
- **Zaključak:** 1,31
- **“jako dobro”** – “**sve**” (v31)

Podignite, vrata (Ps 24)

A musical score for a hymn. The key signature is F major (one sharp), and the time signature is common time (indicated by '4'). The melody is in D major. The lyrics are written below the notes, corresponding to the chords: D, A, Hm, A, G, A, D.

D   A   Hm   A   G   A   D

Po-dig-ni-te vra-ta   nad-vrat-ni-ke svo-je   do-la-zi slav - ni   kralj!

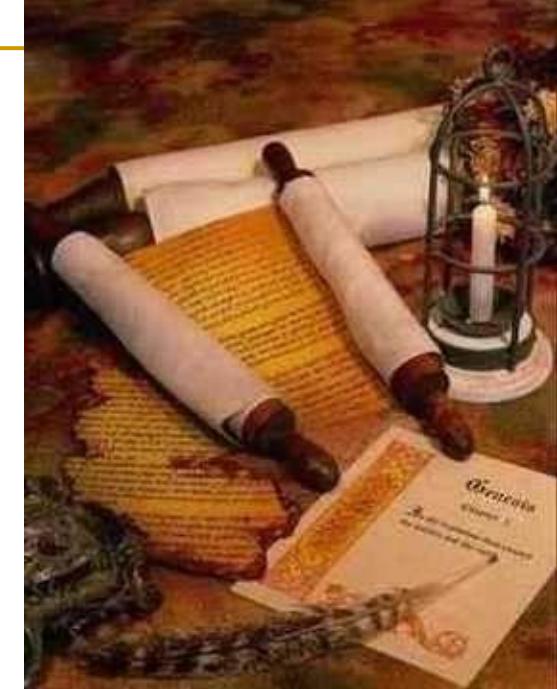
Glagol בָּרָא – 7x

- 1. Bog *stvara* nebo i zemlju (1,1)
- 2. *stvara* morske životinje (1,21)
- 3. *stvara* čovjeka na svoju sliku (1,27)
- 4. *stvara* ga na sliku Božju (1,27)
- 5. *stvara* ga kao muško i žensko (1,27)
- 6. Odmarala se od svega svojega djela što ga je *stvorio* (2,3)
- 7. Nebo i zemlja su *stvorenji* (2,4).

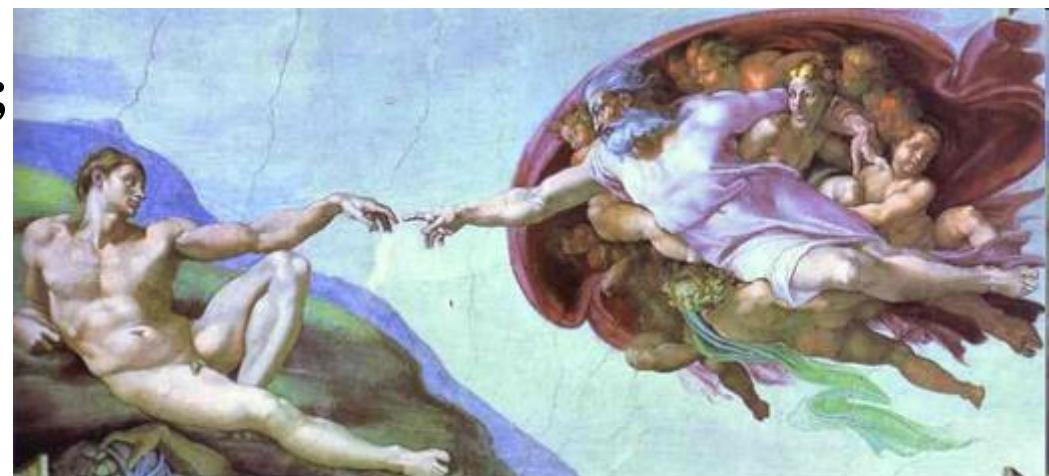
Četiri moguće predaje

- (Ili izvori)
- **jahvistička (J)** – npr. Post 2:
  - slikovitost, antropomorfno o Bogu
  - čovjekov obični život, grešnost
- **elohistička (E)** – ‘*elohîm* Bog, božanstvo
- **deutoronomistička (D)**
  - stil i poruka Pnz (=Deuteronomium)
- **svećenička (P)** – npr. Post 1:
  - red, brojevi, uzvišenost Božja,
  - kult: večer, jutro = večernja i jutarnja žrtva u hramu

Podrijetlo čovjeka

- ***Odakle***: stvorenje (Post 1s),
- בָּרָא *bārā'* (3x v27; 3x 5,1s; 6,7)
- Kao za svemir (1,1.21; 2,3s)
  - u Post בָּרָא ukupno 11x
- ***Kada?*** usp. 1,24.31
- Živa bića na kopnu – 6. dan
  - unutar kozmosa
  - “djelo dovršeno” (2,2);
  - “jako dobro” (1,31)
- “Načinimo!” (1,26)
  - automotivacija

Adam = Čovjek

- *Od čega* (Post 2,7)?
- prah + dah
- אָדָם 'ādām (Post 2,7 אֲדָמָה 'adāmâ)
- zemljan, zemaljski
- = עֵפֶר 'āfār מִן הָאָדָמָה 'adāmâ
- “prah od zemlje” koji prima
- נְשָׂמַת חַיִים nišmat hajjîm
- “dah života” od Boga

Svrha

- **Zašto?**
- **רְדָה** *radâ*
  - gospodariti (1,26.28)
↔ **מִשְׁלָל** *mašál* (16s)
- = **עֲבָד** *'abád* (Post 2,5.**15**) obrađivati, opsluživati;
- **שָׁמַר** *šāmár* (2,**15**) čuvati, obdržavati
- napunite zemlju (1,28) ↔
- napunite vode morske (**22**)

Slika Božja – jedina

- **צָלֵם אֱלֹהִים** *şélem 'elohîm*
(Post 1,27; 9,6)
  - ⇔ “Ne pravi sebi lika!” (Izl 20,4)
  - “Bogu Božje” (Mk 12,17)
  - Bliskost u Post 5,3?
- Dijete roditelju
- Zajedništvo: načini*mo!* 1,26
  - → stvori *ih* v27
  - Nije dobro da je sam (2,18)
- קָרָא *qārâ'* 2,19; 3,20
  - prozvati (usp. 1,5.8.10)
  - sve životinje; Eva
  - dan, noć (1,5); nebo (8); zemlja, more (10)
- Čovjek u Post 1,28; 5,2; 9,1
- Blagoslovljen
- “Ti ćeš biti blagoslov” (12,2)
  - Abraham
- Melkisedek blagoslivlja (14,19)

Plodnost

- Prva zapovijed u Post 1,28:
  - = blagoslov
- Budite plodni i rastite!
- פָּרִי (*pərî*) plod
  - Voćka „plod donosi“ (LXX: καρπός Ps 1,3)
- רַב (*rab*) puno, veliko
  - U Post 9,1; 35,11:
- Noa – u množini (KS: „Plodite se!“ 9,1)
- Jakov – u jednini (KS: „Budi rodan!“ 35,11)

Kristova primjena

- Metoda u Iv **15,5**?
- *Tko ostaje u meni, taj donosi mnogo roda* (καρπός 15,5)
- Slika iz prirode (Iv 15,5):
- Loza na trsu (15,5)
  - Svrha izabranja u Iv 15,16:
- Izabrao sam vas – da plod donosite... (**15,16**)
- Plod koji ostaje (καρπός 15,16)

Obilat rod

- Obilat rod u Iv 12,24?
- Pšenično zrno
- Rast: Ef 4,13
- Savršen čovjek (4,13): uzrast punine Kristove (4,13)
  - Slika Božja u Iv 15,4s
- Ja u vama (4)/ ja u njemu (5)

